

عنوان مقاله:

خزانه الخیال: گنجینه ای از جمال ادبی عصر صفوی

محل انتشار:

فصلنامه ادب عربی، دوره 13، شماره 1 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

محمدحسن فوادیان -

محمد مهدی رضائی -

خلاصه مقاله:

محمد مومن جزایری شیرازی هندی (۱۰۷۴ ق زنده به سال ۱۱۳۰) از نویسندگان پرکار اواخر دوره صفویه بوده است. تالیفات وی بالغ بر سی و نه کتاب و رساله است که بیشتر آن ها به صورت نسخه های خطی است که مورد غفلت واقع شده است. از شرح حال و زندگی او جز آنچه از آیت الله مرعشی بر جای مانده یا خود به طور پراکنده در آثارش آورده است، کمتر منبعی یافت می شود. کتاب خزانه الخیال از آثار ارزشمند اوست که در موضوعات مختلف مانند ادبیات، حکمت، مواعظ، مناظره، مقامات، امثال، تاریخ و شرح حال نویسی است. در این مقاله نوع نثر و سبک نگارش و دیگر ویژگیهای ادبی این اثر را با توجه به ادبیات رایج در عصر صفویه مورد بررسی قرار داده ایم. سبک کتاب، نثر مسجع و مشحون از صنایع بدیعی اعم از لفظی و معنوی می باشد، که آن را به نثری فنی مانند نثر مقامات ادبی شبیه ساخته است. اما با وجود کثرت صنایع ادبی، دارای نثری روان و قابل فهم است؛ با تنوع موضوعات، ملال انگیز نیست و خواننده را مجذوب خود می سازد. از تفاوت های آن با مقامات امثال همدانی و حریری این است که هر بخش، دارای عناوین اصلی و فرعی می باشد و بعضاً خودش قهرمان مقامه است. حاج محمد مومن بخشی از مطالب کتاب خود را از قرآن کریم و احادیث و نوشته های ادیبان متقدم و متاخر برگرفته است؛ از این رو تضمین، اقتباس، تصریح و تلمیح به آیات، احادیث و اشعار و اقوال در جای جای کتاب او به چشم می آید. نسخه های خطی کامل و بعضاً خوش خطی از کتاب در داخل کشور موجود است و دو نسخه هم بصورت ناقص یا آسیب دیده در دسترس قرار دارد.

کلمات کلیدی:

خزانه الخیال، محمد مومن جزایری، صفویه، سبک شناسی، نثر فنی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1228227>

